

BASAMAK VE TABAN:

Bir doğal sayının rakamlarının her birinin bulunduğu yere **basamak**, rakamlarının buldukları basamaklara göre aldığı değere **basamak değeri**, her bir rakamın kendisine bu rakamın **sayı değeri** ve sayının tanımlandığı sayma sistemine **taban** adı verilir.

Aksi belirtilmediği sürece, onluk sayma sistemindeki (10 tabanındaki) sayıları kullanırız.

Örneğin, onluk tabanda verilen 5072 sayısının rakamlarının basamak ve sayı değerleri aşağıdaki gibidir.

	<u>Basamak Değeri</u>	<u>Sayı değeri</u>
2	$2 \times 1 = 2$	2
7	$7 \times 10 = 70$	7
0	$0 \times 100 = 0$	0
5	$5 \times 1000 = 5000$	5

ÇÖZÜMLEME:

Bir sayının, rakamlarının basamak değerleri toplamı şeklinde yazılmasına bu sayının çözümlenmesi denir.

Örneğin;

394 sayısı, $394 = 3 \cdot 100 + 9 \cdot 10 + 4 \cdot 1$ şeklinde çözümlenir.

ÇÖZÜMLEMEYE İLİŞKİN FORMÜLLER:

(ab) iki basamaklı, (abc) üç basamaklı, (abcd) dört basamaklı doğal sayılar olmak üzere,

1. $(ab) = 10a + b$
2. $(abc) = 100a + 10b + c$
3. $(abcd) = 1000a + 100b + 10c + d$
4. $(ab) + (ba) = 11a + 11b = 11 \cdot (a + b)$
5. $(ab) - (ba) = 9a - 9b = 9 \cdot (a - b)$

Konu Kavrama Soruları:

1. ab ve ba iki basamaklı doğal sayılardır. Buna göre, $ab + ba = 88$ koşuluna uyan kaç tane ab sayısı vardır?
2. ab ve ba iki basamaklı doğal sayılardır. $ab - ba = 45$ ise, $a \cdot b$ çarpımı kaç farklı değer alır?
3. $a = 2 \cdot b$ ve $c = 3 \cdot b$ koşuluna uyan kaç tane abc üç basamaklı sayısı yazılabilir?
4. Üç basamaklı abc çift doğal sayısı için, $a - c = 4$ ve $b - c = 1$ koşuluna uyan kaç tane abc sayısı yazılabilir?
5. xy ve yx iki basamaklı doğal sayılardır. Buna göre, $\frac{xy + yx}{x - y} = 55$ koşuluna uyan xy sayılarının toplamı kaçtır?

6. abc , cab ve bca üç basamaklı doğal sayılardır.
 $abc + cab + bca = 1665$
koşuluna uyan **en büyük** abc sayısı kaçtır?

7. abc , cab ve bca üç basamaklı doğal sayılardır.
 $a \neq b \neq c$ ve $abc + cab + bca = 2331$
olduğuna göre, c **en az** kaçtır?

8. abc ve bac üç basamaklı doğal sayılardır.
 $abc - bac = 630$
koşuluna uyan kaç tane abc sayısı vardır?

9. abc ve bac rakamları farklı üç basamaklı doğal sayılardır. $abc - bac = 450$
koşuluna uyan kaç tane abc sayısı vardır?

10. Rakamları farklı üç basamaklı abc doğal sayısının birler ve yüzler basamağındaki rakamlar yer değiştirdiğinde, sayının değeri 198 azalıyor. Buna göre, bu koşula uyan kaç tane abc sayısı vardır?

11. abc üç basamaklı ve ab iki basamaklı doğal sayılardır.
 $abc + ab = 720$
olduğuna göre, $a + b + c$ toplamı kaçtır?

12. abc üç basamaklı ve bc iki basamaklı doğal sayılardır.
 $abc + bc = 450$ ise,
 b nin alacağı değerler toplamı kaçtır?

13. $ab7$ üç basamaklı ve ab iki basamaklı doğal sayılardır.
 $ab7 - ab = 232$
olduğuna göre, $a \cdot b$ çarpımı kaçtır?

14. ab iki basamaklı sayısının soluna 2 yazılarak elde edilen üç basamaklı sayı, ab nin 8 katından 10 eksiktir. Buna göre, $a + b$ kaçtır?

15. Üç basamaklı $4ab$ doğal sayısı iki basamaklı ba sayısının 13 katından 7 fazladır. Buna göre, ba kaçtır?

16. ab iki basamaklı, $7ab$ ve $4ab$ üç basamaklı doğal sayılar olmak üzere,
 $(7ab) \cdot (ab) - (4ab) \cdot (ab) = 5100$
eşitliğini sağlayan $4ab$ sayısı kaçtır?

17. Üç basamaklı bir sayının birler basamağı 5 azaltılıp, onlar ve yüzler basamağı 2 arttırılırsa bu sayının değeri nasıl değişir?

18. $x \cdot (abc)$ çarpımında, abc üç basamaklı sayısının onlar basamağı 3 arttırılıp, birler basamağı 4 azaltılırsa çarpımın değeri 520 artıyor. Buna göre, x kaçtır?

19. Her biri en az üç basamaklı 10 tane doğal sayının, her birinin onlar basamağı 1 arttırılıp, yüzler basamağı 3 azaltılırsa, bu sayıların toplamının sonucu nasıl değişir?

20. $xyzt$ dört basamaklı, xyz üç basamaklı ve xy iki basamaklı doğal sayılar olmak üzere,
 $xyzt + xyz + xy + x = 5323$
olduğuna göre, $xyzt$ sayısı kaçtır?

21. abc , cba ve $5xy$ üç basamaklı doğal sayılar olmak üzere,
 $abc - cba = 5xy$ koşuluna uyan x ve y rakamlarının karelerinin toplamı kaçtır?

22. ab iki basamaklı sayısı, rakamları toplamının x katına, ba iki basamaklı sayısı ise rakamları toplamının y katına eşittir. Buna göre, $x + y$ kaçtır?

23.

$$\begin{array}{r} \text{A B C} \\ \times \quad 42 \\ \hline \dots \\ + \quad 864 \\ \hline \dots \end{array}$$

Yandaki çarpma işleminin sonucu kaçtır?

24.

$$\begin{array}{r} \text{A B C} \\ \times \quad 32 \\ \hline \dots \\ + \quad \text{K L M} \\ \hline 1205 \end{array}$$

Yandaki çarpma işlemi yapılırken, bir basamak sola yazılması gereken KLM sayısı yanlışlıkla bir basamak sağa yazılmış ve çarpma işlemi bu şekilde yanlış hesaplanmıştır. Buna göre, işlemin doğru sonucu kaçtır?